

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตประเทศไทยมักประสบปัญหาผลไม้ล้นตลาดและมีราคาค่อนข้างต่ำในช่วงฤดูกาล แต่ปัจจุบันพบว่าผลไม้ไทยเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ทำให้เกษตรกรขายผลไม้ได้ในราคาที่สูงขึ้น เช่น ทุเรียน มังคุด หรือมะม่วง ส่งผลให้เกษตรกรที่เคยทำสวนยางพาราต่างทำการโค่นล้มต้นยางพาราแล้วหันมาปลูกผลไม้แทน ยกตัวอย่างเช่น เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีซึ่งในอดีตเกษตรกรชาวสวนผลไม้เองจะมีการดูแลการปลูก การผลิต และขายผลไม้ให้พ่อค้าในท้องถิ่นภายในประเทศเพื่อขนส่งกระจายออกสู่ตลาดผลไม้ แต่ในปัจจุบันปรากฏว่ามีผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) เข้ามาดำเนินการตั้งโรงงานคัดบรรจุผลไม้ หรือรับซื้อผลไม้ถึงในสวนของเกษตรกรเพื่อทำการส่งออก โดยบางรายยังได้อาศัยคนไทยเข้าซื้อบังหน้าเป็นตัวแทนอำพราง หรือนอมินี (Nominee) เพื่อเข้าดำเนินการดังกล่าวแทน ทำให้สามารถแข่งขันราคาการซื้อผลไม้กับพ่อค้าในท้องถิ่นได้ดีกว่า จนในที่สุดผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) ก็จะสามารถครอบงำตลาดการค้าผลไม้ของไทยได้

วิธีการดังกล่าวของผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการตลาดของผลไม้ไทย และมีการกระจายไปสู่ตลาดผลไม้ชนิดอื่นๆ อีกหลายจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยจนเกษตรกรชาวสวนผลไม้ส่วนใหญ่เริ่มหวาดหวั่นว่าผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) จะทำการผูกขาดตลาดการซื้อขายรวมถึงการเป็นผู้กำหนดราคาผลไม้ในประเทศไทยในอนาคต ซึ่งหากประเทศไทยยังไม่มีวิธีการแก้ไข ป้องกัน หรือควบคุมธุรกิจการซื้อขายผลไม้ในลักษณะดังกล่าวยังคงปล่อยให้ผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) เข้ามารับทำการตลาดแทนคนไทยแล้ว เกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ในประเทศไทยอาจประสบปัญหาทางด้านราคาและการตลาด จนในที่สุดประเทศไทยก็ขาดประสบการณ์ในการทำตลาดส่งออกผลไม้ไทย

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อเป็นการป้องกันการผูกขาดทางการตลาดของผลไม้ไทย และเป็นการลดการครอบงำตลาดการค้าผลไม้ไทยจากผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) หรือจากล้งอื่นๆ (ในอนาคต) รวมถึงการดูแลการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวให้มีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย จึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาปัญหากฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายกลางที่มีหน้าที่กำกับ การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในประเทศไทย โดยได้กำหนดประเภทธุรกิจที่ควบคุมไว้ในบัญชีท้ายของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งประกอบด้วยประเภทธุรกิจที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบการ หรือธุรกิจที่คนต่างด้าวสามารถประกอบการได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาต และปัญหาการดำเนินธุรกิจของคนต่างด้าวในลักษณะใช้คนไทยเป็นตัวแทนอำพราง หรือนอมินี (Nominee)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กรณีผู้ซื้อจีน (ล้งจีน)
2. เพื่อศึกษาความหมาย ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
3. เพื่อศึกษากฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพ่อค้าคนกลางของคนต่างด้าว (ล้งจีน) ในประเทศไทยกับต่างประเทศ และวิเคราะห์เปรียบเทียบ
4. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัญหากฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กรณีผู้ซื้อจีน (ล้งจีน)
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

การประกอบธุรกิจของกลุ่มทุนต่างชาติ หรือผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) ที่เข้ามาดำเนินการตั้งโรงงานคัดบรรจุผลไม้ หรือรับซื้อผลไม้ถึงในสวนของเกษตรกรและทำการส่งออก โดยอาศัยคนไทยเพื่อเข้าซื้อบังหน้าเป็นตัวแทนอำพราง หรือนอมินี (Nominee) เข้าดำเนินการดังกล่าวแทน ทำให้ผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) สามารถแข่งขันราคาการซื้อผลไม้กับพ่อค้าในท้องถิ่น จนในที่สุดผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) อาจจะสามารถครอบงำตลาดการค้าผลไม้ของไทยได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการประกอบธุรกิจเพื่อแสวงหาประโยชน์และเพื่อให้ผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) ได้เปรียบคนไทยในเชิงการแข่งขันทางการค้า รวมถึงเป็นการหลีกเลี่ยงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนผลไม้ในประเทศไทย และนำไปสู่ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศไทย จึงสมควรที่จะศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการควบคุมป้องกันการผูกขาดทางการตลาดของผลไม้ไทย และเป็นการลดการครอบงำตลาดการค้าผลไม้ไทยจากผู้ซื้อจีน (ล้งจีน) รวมถึงการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาในขอบเขตของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยศึกษาและวิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 และ รวมถึงการตั้งตัวแทนในการดำเนินการเพื่ออำพราง หรือ นอมินี (Nominee) โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ทำโดยการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยตำราทางวิชาการ วารสาร บทความ ข่าวหนังสือพิมพ์ เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งของในประเทศและต่างประเทศ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาตามขอบเขตของการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กรณีผู้ซื้อจีน (สั่งจีน)
2. ทำให้ทราบถึงความหมาย ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
3. ทำให้ทราบถึงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพ่อค้าคนกลางของคนต่างด้าว (สั่งจีน) ในประเทศไทยกับต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบถึงปัญหากฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กรณีผู้ซื้อจีน (สั่งจีน)
5. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

1.7 นิยามศัพท์

1. “ผู้ซื้อจีน (สั่งจีน)” หมายถึง การที่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นพ่อค้าชาวจีนเข้ามาสั่งซื้อผลไม้ (สินค้าเกษตร) ในประเทศไทยโดยทำสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการกับเกษตรกรเจ้าของสวนผลไม้แบบวิธีการซื้อเหมาทั้งสวน มีการกำหนดราคาสั่งซื้อและคุณภาพของผลไม้ไว้ว่า

¹ เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง. (2018). *สั่งจีน เหมาสวนผลไม้ไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/thai_fruit.pdf. [2019, 18 มกราคม].

จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ตกลงกัน ทั้งนี้ กระบวนการเริ่มต้นจะเริ่มตั้งแต่การเข้าไปควบคุมดูแลการปลูก การดูแลรักษา รวมถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต และมีการตั้งโรงคัดแยกผลผลิตเพื่อบรรจุหีบห่อก่อนส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศ

2. “ธุรกรรมอำพราง”² หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใดๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ แทนคนต่างด้าวโดยปกปิดชื่อเจ้าของที่แท้จริงซึ่งเป็นคนต่างด้าว หรือกระทำการภายใต้การควบคุมหรือครอบงำของคนต่างด้าว

3. “ตัวแทนอำพราง” หรือ “นอมินี (Nominee)”³ หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลใดเข้าทำนิติกรรมแทนตัวการซึ่งเป็นคนต่างด้าว โดยอำพรางการกระทำของตัวการซึ่งไม่อาจทำนิติกรรมนั้นได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

² ปิยะนุช โปตะวณิช. (2554). *ตัวแทนอำพราง*. เอกสารรายงานการวิจัยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. หน้า 6.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.